

FEMMAN MÅL

Femman - mål i Bild

Teckna och måla med;

- blyerts
- kol
- vattenfärg
- kritor
- tryckteknik
- data

Teckna och måla;

- människokroppen
- perspektiv (bild med djup)
- förgrund och bakgrund
- rita av föremål
- rita ritningar och kartor
- Kunna arbeta med lera och Papier Mache mm
- Kunna berätta om och beskriva egna eller andras bilder
- Känna till några bildkonstnärer och deras tavlor och statyer mm

Ex. Picasso, Monet, Rembrandt, Dalí, Carl Larsson, Zorn, Van Gogh, Leonardo da Vinci, Jenny Nyström, Ilon Wiklund, Sven Nykvist, Elsa Beskow, Sören Olsson, "Kaj på Højda"

Femman - mål i Biologi

- Känna igen och namnge några växter t ex
 - vägg-, vit- och husmossa
 - blåslav, kartlav, hänglavar, snömärkeslav
 - tussilago, maskros, prästkrage, röd- och vitklöver, vitsippa, mjölkört, rödblåra, midsommarblomster, linnea, skogsstjärna, hönsbär, brunkulla,
 - björk, tall, gran, sälg, asp, rönn, ene, al
 - blåbär, lingon, hallon, hjortron, smultron
 - svampar; blodrisk, kantarell, taggsvamp, fårticka, murkla och känna igen skillnaden mellan skivling, taggsvamp, sopp, murkla och fingersvamp
- Känna igen och namnge några djur t ex
 - älg, ren, hare, rådjur, räv, björn, lo, ekorre, grävling, mård, vessla, sork, möss, lämmel
 - fiskar; öring, gädda, abborre, mört, röding, lake
 - fåglar; kråka, skata, kaja, blåmes, talgoxe, domherre, gök, tjäder, orre, ripa,

- lavskrika, större hackspett, korp, talltita, sädesärta, bofink, trana, svala och veta skillnaden mellan stannfågel, flyttfågel, rovfågel och ugla
- Känna igen och namnge spindlar, nerbrytare och insekter
 - spindlar = åtta ben
 - insekter = fjärilar, skalbaggar, myror, flugor, myggor, bin, getingar, humlor
 - nerbrytare = maskar, gråsuggor
 - Känna till hur miljön påverkar djur- och naturlivet
 - Känna till ett djurs liv från födsel till död
 - Känna till en växts liv från frö till mull
 - Känna till människokroppen
 - sinnena
 - blodomloppet
 - matsmältning
 - andning
 - skelettet
 - Känna till vad som händer med människan från ägg + spermie till död
 - fortplantning
 - födsel
 - pubertet
 - åldrande
 - död
 - Känna till några droger t ex tobak, knark och hur det påverkar människan
 - Kunna utforska och bokföra miljön runt omkring oss t ex
 - naturrutor (se årstidsskillnader)
 - vattenprov
 - Känna till vad människan upptäckt om naturen t ex
 - ätliga växter
 - mediciner
 - giftutsläpp som påverkar vår miljö och människorna
 - papper av trä
 - järn av sten
 - fotosyntesen
 - Kunna delta i ett samtal kring varför vi behöver vår natur
 - Känna till hur vi utnyttjar vår natur t ex
 - sädeslag
 - skogsbruk
 - vattenkraft, olja, naturgas
 - potatis
 - boskapsskötsel
 - Känna till hur människan fått växter och djur att växa mer och bättre för att vi ska få mer mat och vilka risker det innebär
 - Känna till hur man får en god hälsa

Femman - mål i Engelska

- Kunna förstå enkel information i tal och text, ensam och i grupp
- Kunna berätta enkelt om sig själv och andra
- Kunna skriva enkla meddelanden
- Känna till något om länder där engelska används
- Kunna sjunga på engelska
- Kunna ramsor på engelska

Elevens skall:

- kunna förstå enkel information i tal och text, ensam och i grupp.
- kunna berätta enkelt om sig själv och andra.
- kunna skriva enkla meddelanden.
- känna till något om länder där engelska används.
- förstå hur man själv lär sig engelska bäst.

Femman - mål i Fysik

- Känna till hur planeterna rör sig runt solen
- Känna till hur månen rör sig runt jorden
- Känna till varför ett jordår har 365 dagar
- Känna till varför det finns årstider
- Känna till vad som påverkar vädret t ex åska, högtryck, lågtryck
- Känna till vad en elektrisk krets är
- vad som behövs till en elektrisk krets
- kunna bygga en enkel elektrisk krets
- Känna till vad ljud är och hur örat fungerar
- Känna till vad ljus och färg är samt förstå hur ögat fungerar
- Kunna titta på, mäta och experimentera vid flera olika tillfällen för att se sammanhang ex regnmätare, väder, stjärnor, solen och månens bana
- Veta om några upptäckter ex Newton - "äpplet", Marconi "radio & TV", ? "hjulet", ? "vatten och vindkraft", Nobel "dynamiten", Ford "bilen", ? "elden"
- Hur har uppfinningar påverkat vår omgivning och samhället ex. elektrisk ström, energi, datorer, bilen, flyg, dynamit
- Känna till varför det inte finns människor som vi på andra planeter i vårt solsystem

Femman - mål i Geografi

- Känna till jordens uppkomst och hur den idag påverkas av människan och väder
- Förstå vad en karta och jordglob är och hur dom kan användas
- Lära sig om svenska landskap och hur människor levde förr och nu
- Känna till lite om Europas och resten av världens geografi

Femman - mål i Historia

- Känna till Strömsunds historia och hur man levt här
- Känna till delar av den svenska och nordiska historien tex. Stenålder, vikingatiden, medeltiden mm

Femman - mål i Idrott och Hälsa

Eleven skall

- *behärska olika motoriska grundformer och utföra rörelser med balans och kroppskontroll samt kunna enkla danser och rörelseuppgifter till musik*
- Kunna krypa, åla, rulla, springa
- Kunna göra en kullerbytta framåt
- Hoppa rep, grenhopp på bock eller sidhopp på plint
- Hänga och göra enkla övningar i ringar, räck, linor, eller bom
- Gå balansgång på låg bom eller upp och nedvänd bänk
- Röra sig till och följa enkla rörelser i takt till musik
- Kunna stegen i foxtrot och grundturen i bugg och provat att dansa dessa danser
- Kunna slappna av till musik
- *kunna simma och hantera nödsituationer vid vatten*
- Kunna hoppa i bassängen på djupa delen av bassängen, så att huvudet kommer under vattnet och därefter simma 150 m, av vilka 50 m skall vara på rygg och allt i en följd
- Känna till några viktiga regler i bad-, is- och båtvet
- Ha provat att kasta ut en livboj till en kamrat och simmat en bassänglängd med en kamrat i en livboj
- Ha utfört mun till mun andning på en livräddningsdocka
- Ha provat att lägga en kamrat i säkert sidoläge
- Känna till larmnumret 112
- *kunna orientera sig och hitta i närmiljön genom att använda enkla hjälpmedel*
- Kunna passa en karta rätt, d v s att kartan alltid skall vara vänd med norr åt rätt håll när man skall orientera
- Veta vad de olika färgerna och tecknen på Bredgårdsskolans lärkarta och Rotnäsets orienteringskarta betyder
- Kunna hitta enkla kontroller på Rotnäsets karta
- *ha erfarenheter av några vanliga idrottsaktiviteter samt veta något om skaderisker och om hur skador kan undvikas.*
- Kunna både springa och åka skidor runt Rotnäsets terrängspår eller elljusspåret vid Skidstadion
- Kunna åka skridskor framåt, bakåt, lite överstegsåkning och stoppa

- Ha provat längd- och höjdhopp och att kastat boll
- Ha spelat fotboll, handboll, basketboll, volleyboll, innebandy, rinkbandy, bordtennis, badminton och känna till de viktigaste grunderna och reglerna i de olika boll- och racketsporterna
- För att undvika skador följa de olika sporternas regler och följa ledarens anvisningar
- Bära hjälm vid skridsko- och cykelåkning
- *ha grundläggande kunskaper om friluftsliv samt känna till principerna för allemansrätten*
- vilket innebär
- att du vet hur man ska vara klädd för rådande väder
- att du kan ta ansvar för att extra kläder, fika och annan nödvändig utrustning, finns packat i ryggsäcken inför utflykter
- att du på ett bra och säkert sätt kan hantera kniv samt kunna göra enklare förband, om olyckan är framme
- att du under de tidigare skolåren har genomfört Vilse programmet
- att du på ett enkelt och säkert sätt kan göra upp eld för matlagning eller för att värma dig själv
- att du skall känna till vad som finns i naturen omkring dig, som de vanligaste träden gran, tall, björk, en, asp, al m fl. samt mossor, lavar och bär
- att du känner till djuren älg, hare, rådjur och björn samt spår och spillning av dessa
- att du kan beskriva kommunens Strömsunds natur, som var fjäll, berg, sjöar, myrar och åkermark ligger
- att du med hjälp av myrstackens placering samt trädens tjockare bark och mera kvistar mot söder kan orientera dig i terrängen
- att du med god kunskap om naturen kan vara trygg i den och utnyttja den på många olika sätt, som att bara vistas i den eller leka i den eller göra utflykter med fika i den
- att du i väglöst land kan förflytta dig för egen maskin
- att du skall känna till de viktigaste reglerna i Allemansrätten

Femman - mål i Kemi

-
- Känna till att ämnen kan ha olika form; fast flytande och gas
 - Känna till att olika ämnen kokar vid olika temperaturer
 - Känna till vad avdunstning är
 - Känna till vad kondensering är
 - Känna till vad stelning är
 - Känna till olika blandningar t ex vid bakning, glykol och vatten
 - Känna till olika lösningar t ex saft, salt och vatten
 - Känna till olika saker som gör att material förstörs t ex syre, bakterier, luftföroreningar

- Känna till hur man kan förhindra att material förstörs t ex konserveringsmedel, rostskydd, galvanisering och vakuum
- Kunna göra enkla experiment t ex bakpulverbomber, hemlig skrift med citron, jästballong, flaska och ballong som visar varmt och kallt vatten
- Känna till olika ämnens förmåga att leda eller inte leda el, värme och kyla
- Känna till hur olika ämnen påverkar vår miljö, t ex. miljöförstöring
- Känna till farliga ämnen i hemmet och hur de är märkta med symboler

Femman - mål i Matematik

- Förstå alla tal och dess värde
- Enkla tal i bråk ($\frac{1}{2}$) och decimalform (0,25)
- Förstå och kunna använda addition (+), subtraktion (-), multiplikation (*) och division (/)
- Kunna upptäcka talmönster (2, 4, 6, ?)
- Bestämna obekanta tal i enkla former X Y ?
- Kunna räkna i huvudet och med hjälp av skriftliga räknemetoder och med miniräknare
- Göra om verkliga problem till matematiska lösningar
- Kunna mäta t ex. längd, vikt, volym, temperatur
- Kunna klockan analogt och digitalt
- Kunna överslagsräkna
- Kunna räkna med pengar
- Kunna avrunda
- Lösa vardagliga problem

Femman - mål i Musik

- Kunna sjunga tillsammans
- Kunna klappa rytmer och takter till enkla melodier
- Lyssna till klassisk musik, folkmusik både svensk och utländsk, rock, skillingtryck mm
- Känna till några instrument
- Röra sig till musik
- Känna till några kompositörer t ex. Bach, Alice Tegnér, Astrid Lindgren, Bellman, Evert Taube, Mozart, Beethoven, Vivaldi, ABBA, Beatles, Björn Afzelius, Cornelis Vreeswijk, Povel Ramel
- Kunna skilja på olika musikstilar t ex folkmusik, dansbandsmusik, jazz, visor, pop m m

Femman - mål i Religion

- Känna till några av de vanligaste religionerna t ex Hinduism, buddism, islam, kristendom, judendom
- Känna till att det finns olika traditioner i olika religioner
- känna till några berättelser ur de olika religiösa "böckerna"
- Kunna prata om hur man ska uppföra sig mot varandra och hur man beter sig i olika situationer
- Veta om att man får tro på vad man vill och att vi ska respektera varandra
- Kunna prata om vad man tycker och tro och varför
- Kunna prata om livet, döden, livets uppkomst, varför vi finns, val i livet, ödet, glädjen med livet, varför det finns religioner, varför är vi olika, krig och ondska
- veta hur religioner påverkar vårt samhälle

Femman - mål i Samhällskunskap

- känna till att vårt samhälle bygger på demokrati och vad demokrati betyder
- känna till hur beslut tas som gäller Sverige, Strömsund och Bredgårdsskolan
- veta namnet på de partier som finns i Sveriges riksdag
- delta när beslut fattas t ex i elevråd och klassråd
- känna till hur man lever, både när det gäller arbete och fritid, i olika delar av vår kommun
- veta vilka rättigheter vi har t ex att rösta, sjukvård, skola, överklaga beslut
- veta vilka skyldigheter var och en har t ex skolplikt, följa lagar osv.
- veta något om hur människor lever i andra länder
- förstå att varje människa påverkar miljön t ex genom nedskräpning, avgaser, klotter osv.
- kunna förstå och lära sig av det som står i tidningar, det som sägs i TV och det som finns på Internet om samhället
- kunna fylla i enkla blanketter med sina personuppgifter

Femman - mål i Slöjd

- Kunna ha en egen idé till sitt slöjdarbete
- Kunna planera och genomföra arbetet med hjälp av läraren
- Kunna hantera handverktyg t ex stämjärn, såg, hammare och vinkelhake i träslöjd samt symaskin, måttband, sax och nål i textilslöjd
- Kunna arbeta med hjälp av en arbetsbeskrivning
- Kunna ta ansvar för sitt eget arbete
- Kunna förklara hur man har gjort sitt arbete

Femman mål i Svenska

Läsa

- Kunna läsa tyst för sig själv och förstå vad man läst
- Kunna läsa högt för andra
- Läsa "levande" och lugnt
- Läsa med uppehåll för punkt
- Kunna läsa berättelse, fakta, böcker, dikter mm
- Kunna berätta om det man läst och dra slutsatser

Skriva

- Kunna hitta på egna berättelser
- Kunna skriva frågor
- Kunna forska och skriva
- Kunna renskriva texter på data
- Kunna skriva dikter, meddelanden, brev

Talet

- Kunna berätta för andra på ett förståeligt sätt
- Kunna redovisa sådant man forskat om
- Kunna redovisa saker man läst
- Kunna berätta om saker man upplevt
- Kunna förstå vissa dialekter
- Känna till de nordiska språken

Stavningsregler

- Stor bokstav och punkt
- Förstå skillnaden mellan vokaler och konsonanter
- Avstavning
- Dubbelteckning
- Skiljetecken
- Talstreck, citat
- Ljudstridiga ord
- Alfabetisk ordning
- Kunna använda ordlistan

Femman - mål i Teknik

- Kunna berätta om viktiga tekniska uppfinningar t ex hävstången, hjulet, vattenkraft, luftballongen
- Kunna använda vanliga verktyg och tekniska hjälpmedel t ex symaskin, hammare, borrar, dator och förklara hur de används
- kunna med lärarens hjälp planera och göra enkla saker t ex att med hävstång välta en tung sten, göra en skål, sy ett pennskrin, egna uppfinningar, bygga en modell.